

Suomen luonnonsuojeluliitto
POHJANMAA

Piiriliite 2024

Paljon vartijana

Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri on merkittävä piiri Itämeren suojelun kannalta! Meillä on rantaviivaa enemmän kuin muilla piireillä. Meillä on kaksikymmentä jokea, jotka kuljettavat vesieliöitä sisämaasta Itämereen ja päin vastoin. Toki osa joista on valjastettu vesivoimalle, joten vesieliöiden matka ei aina ole kovin helppo ja suoralinjainen. Näiden patojen purkamista pyrimmekin aktiivisesti edistämään.

Pohjanmaan piirillä on kolme vihreän siirtymän teollisuuskeskittymää Kokkolassa, Vaasassa ja Kristiinankaupungissa. Näille alueille suunnitellut tuotantolaitokset ovat aivan uudenlaista teknologiaa, joten ympäristön huomiointi nousee entistä tärkeämmäksi tehtäväksi.

Olemme olleet mukana ainakin kolmessa kompensatio- tai luontohyvityskeskustelussa ainoana piirinä koko maassa. Kaikki alkoi siitä, kun lisäsimme lausuntoihimme kompensatiomaininnan ja kyseenalaistimme toimijoiden vastuullisuutta toteuttaa kompensatiotoimia. Nyt toimia suunnitellaan Giga Vaasan alueella, Kolmihaaran tuulivoimahankkeen yhteydessä Isojoella ja Kristiinankaupungissa Koppönergian hankealueella.

Metsäpeura ja raakku ovat alueemme timantit, joiden suojelu on erityisen tärkeää. Metsäpeuran Suomenselällä esiintyvä populaatio on maailman ainoa elinvoimainen populaatio. Ähtävänjoessa elvytetty jokihelmisimpukkakanta puolestaan kasvaa parhaiten.

Luonnon monimuotoisuutta tulee korostaa jatkossakin. Tästäkin vuonna olemme jalkautuneet markkinoille ja tapahtumiin puutikkaiden kanssa, jonka avulla saa katsauksen Suomen metsiemme puulajeihin.

Ihmiset myös lähestyvät meitä ja olemme heille tärkeä taho, joka kuuntelee ja reagoi tilanteisiin, joihin halutaan tukea. Onneksi meillä on myös mahtavia asiantuntijoita apunamme luonnonsuojelutyössä. Kiitos kaikille apuaan pyyteettömästi tarjonneille.

Hyvää joulua ja luontoriikasta uutta vuotta!

Heli Hämäläinen, puheenjohtaja, Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri, Alajärvi

Sisällys

Pääkirjoitus	2
Toiminnanjohtajan vuosi	3
E-P:n yhdistyksen vuosi	4
Luontoprojekteja Jurvassa	6
Jättiputki kuriin Lestijoella	8
Ähtävänjoen kalat ja helmet	9
Vaasan Pilvilammen suojelu	11
Suomenselän erämaista	13

Lausunto- ja tuulivoimakartat	15
Liito-oravauutisia	16
Mihin jalkauduttiin?	21
Ekologisen kompensatian läpimurto	27
Yhteystiedot	31

Miten sujui piirin toiminnanjohtajan toinen vuosi?

Mites tää vuosi nyt meni? Tämän vuoden aikana olen tullut kehittäneeksi itselleni sanonnan: ”Mulla on niin isot taskut, etten vielä itsekään tiedä mitä sieltä aina löytyy”. Toisin sanoen Pohjanmaan piirin toiminnanjohtajan toimenkuva on niin laaja, ettei sitä hahmota yhdessä tai näköjään vielä kahdessakaan vuodessa.

Mitä uutta tuli tänä vuonna eteen?

Pohjanmaan piirille on tullut vuoden mittaan kutsuja erilaisiin neuvottelupöytiin, ohjaus- ja työryhmiin, joihin olemme tarttuneet.

Keväällä Pohjanmaan piiri kutsuttiin FREYR Battery Finland katoditehtaan ympäristölupaa koskevaan keskusteluun. Menin sinne varapj:n Pentti Kanaojan kanssa, joka on erittäin hyvä aisapari näissä tilaisuuksissa. Esitimme ympäristölupaa koskevat kysymyksemme, kaikkiin emme saaneet vastauksia, mikä ei sinänsä yllättänyt, mutta tilaisuus oli kaikin puolin mielenkiintoinen. Piiriltä toivottiin muistutusta Freyrin ympäristöluvasta ja sen myös annoimme. Avin myöntämä ympäristölupa oli tiukka, onneksi. Freyr Battery Finland on nyt saanut EU:lta ison rahoituksen Vaasan katodimateriaalitehtaan perustamiseen, mutta Freyrin suunnitelmat ovat kuitenkin muuttuneet, ja he ovat päättäneet luopua Giga Vaasan tontistaan.

Alkukesästä Koppö Energia Oy ja Kristiinankaupunki kutsuivat myös Pohjanmaan piirin keskustelemaan Kristiinankaupunkiin. Koppö Energia Oy suunnittelee synteettisen metaanin tuotantolaitosta Kristiinankaupungin Karhusaaren alueelle. Tästä kaavoitusprosessista paikallisyhdistys Sydbottens Natur och Miljö r.f oli jättänyt valituksen keväällä 2024 Vaasan hallinto-oikeuteen ja tilanne oli enemmän kuin tulehtunut kaupungissa. Menimme varapj. Pentti Kanaojan kanssa neuvottelupöytään tukemaan Sydbottens Natur och Miljö r.f pj. Sonja Grönholmia. Hän on myös Pohjanmaan piirin hallituksen jäsen. Puolen vuoden tiiviiden ja vaiherikkaiden neuvottelujen jälkeen allekirjoitimme kompensatio- ja suojelusopimukset, tuleva kompensatio koskee noin 25–90 hehtaaria sekä Kristiinankaupungin hieno vastaanotto suojella metsiään 146 hehtaarin verran. Tämä prosessi oli mielenkiintoinen, välillä jännittäväkin, mutta voimia vaativa matka. Täytyy todeta, että Sonja on tarkka, vaativa ja kovan luokan nainen neuvottelemaan!!

Näistä jäi mieleeni, että molemmissa tapauksissa toimijat ymmärsivät luonnonsuojelijoiden merkityksen mukana prosessissa. Meitä voimanasia ei kannata aliarvioida, se tuli selväksi.

Kolmas kutsu kuului syksyllä tuulivoimayhtiö Neoenin toimesta koskien Kolmihaaran tuuli- ja aurinkovoimahanketta ja sen yhteydessä tehtävää luontohyvitistyötä. Tällöin meitä oli kolmen koplalla paikalla pj. Heli, varapj. Pentti ja minä. Paikalle oli kutsuttu muitakin asianosaisia, he esittivät toiveita hieman eri näkö-

kulmasta, lähinnä luontotaidetta ja tummaverkkoperhosen ravintokasvien kasvu ympäristöjen lisäystä. Meidän panoksemme oli alueen monimuotoinen kehittäminen luonnonympäristöjen kannalta. Esitimme mm. alueen vahvuuksien nostamista esiin, kuten lähdevaikutteiset kylmät pienvedet ja taimenet. Tästä ehkä kuulemme vielä lisää, jos hanke etenee.

Myös Giga Vaasan alueella olen päässyt ilmaisemaan luontohyvitusehdotukseni. Tulevaisuus näyttää, kuinka jo vuosia ennakkoon hakattu tyhjillään oleva alue tulee rakentumaan. Toimijat yksi toisensa jälkeen ovat peruneet hankeensa, mutta luonto ei odottele. Luontainen kasvu on jo hyvässä vauhdissa.

Hauskin tilaisuus taisi olla maaliskuussa Suomen riistakeskuksen sidosryhmätilaisuudessa Härmässä, jossa paikalla oli ainakin 60 metsästäjää, poliisi ja minä. Sain kuitenkin suuni auki ja totesin, ettei vapaita metsästysmaita tule juurikaan jäämään Pohjanmaan piirin alueelle, jos kaikki suunnitellut tuulivoimahankkeet toteutuvat.

Lisäksi tulevat mieleen ihanat ihmiskohtaukset, puheluiden, sähköpostin ja Teamsin välityksellä. Välillä olen hypännyt autoon ja hurauttanut kymmenien, jopa yli sadan kilometrin päähän tapaamaan ihmisiä erilaisiin tilaisuuksiin, luontokohteisiin ja koteihin lähinnä tuulivoiman vuoksi. Olen myös käynyt monessa YVA-tilaisuudessa ja haastanut hanketoimijoita sekä konsultteja.

Pohjanmaan luontokaupan tavaroiden kanssa on tullut kierrettyä piirin alueella erilaisissa tapahtumissa, toreilla, markkinoilla ja aina vähän eri ihmisten kanssa. Nämä tapahtumat ovat mahdollistaneet matalan kynnyksen luontokeskustelut. Ihmiset ovat ilahtuneet paikalla olostamme. Puutikkaamme osoittautuivat onnistuneeksi keskusteluja avaavaksi tuotteeksi, jopa Maa- ja metsätalousministeriön metsäneuvos Erno Järvinen kävi testaamassa puulajituntemustaan.

Vuosi on koulunut, se mikä oli aikaisemmin pois mukavuusalueelta, alkaa olla jo nykyään mukavuusaluetta. Näin tämä vuosi meni.

Kiitos kaikille jäsenille, vapaaehtoisille, tukijoukoille ja suokampanjaan lahjoittaneille!

Rauhallista loppuvuotta ja hyvää uutta vuotta 2025!

Marjo Lehtisalo,
toiminnanjohtaja,
Suomen
luonnonsuojeluliiton
Pohjanmaan piiri

Toimintaa luonnossa ja luonnon puolesta Etelä-Pohjanmaalla

Tätäkin luonnonsuojelu voi olla. Etelä-Pohjanmaan luonnonsuojeluyhdistyksen jäseniä jättipalsamien kimpussa Seinäjoella. Kuva: Hannu Tuomisto

Etelä-Pohjanmaan luonnonsuojeluyhdistys ry on yksi Pohjanmaan piirin paikallisyhdistyksistä. Se toimii Seinäjoen ja Ilmajoen alueella. Tässä pieni kurkistus yhdistyksen vuoteen 2024.

Europarlamenttivaalien alla alkukesästä valtakunnallinen Lisää Ääntä -kampanja halusi nostaa esiin ilmasto- ja ympäristökysymykset vaaliteemojen ytimeen. Eri paikkakunnilla ympäri Suomen järjestettiin kesäkuun alussa ilmastomarsseja. Myös Etelä-Pohjanmaan luonnonsuojeluyhdistys oli Vaasassa marssimassa kestävän tulevaisuuden puolesta. Sää suosi ja tunnelma oli jopa liikuttunut, kun niinkin moni oli tullut yhteen tulevaisuuden kannalta tärkeiden asioiden ja arvojen puolesta. Äänemme saa kuulua tulevienkin alue – ja kuntavaalien alla.

Tuskin kukaan on välttynyt uutisista vieraslajeista. Jo usean vuoden aikana Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus on

järjestänyt kesäisin lukuisia vieraslajitalkoita Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan alueella. Etenkin komealupiini ja jättipalsami on ollut torjuntatalkoiden kohteena. Tuntuu, ettei tämä työ tekemällä lopu, mutta alue kerrallaan toivottavasti sitkeä työ vielä palkitaan. Yhdistyksenä osallistuimme talkoisiin yhdeksän jäsenen voimin ja keräsimme Seinäjoen Ilmolantien pienen pätäkän varrelta 23 suurta jättesäkillistä jättipalsamia. Ensi kesän aikana voimme käydä katsomassa, tuottiko kitkentyö tulosta. Se on varma, että tekemistä riittää vielä tuleville vuosille!

Meillä on ilo tehdä yhteistyötä eri toimijoiden ja tahojen kanssa toiminta-alueellamme. Olemme aikaisemminkin saaneet tehdä yhteistyötä Seinäjoen taidehallin kanssa ja myös tänä vuonna meille tarjoutui mahdollisuus olla mukana osana Kalevan navetan Vintillä esillä ollutta Jacob Juhlin Kuvittele puu – näyttelyä, joka käsitteli ihmisen ja luonnon välistä suhdetta ja sen muutoksia ajan saatossa. Hallituk-

semme puheenjohtaja Hannu Tuomisto ja varapuheenjohtaja Taina Ranta-Maunus olivat Taidehallin marraskuun ilmapäivänä mukana kertomassa omasta luonto- ja metsäsuhteestaan.

Yhdistyksenä olemme halunneet muistaa ja palkita toimijoita, jotka ovat toiminta-alueellamme toimineet tavalla tai toisella ympäristön puolesta. Vuoden 2024 ympäristöpalkinto luovutettiin Eläinklinikka Takala Oy:lle heidän ansiokkaasta työstänsä myös luonnoneläinten parissa. Palkinnon perusteina oli mm., että klinikka on ottanut kantaa Seinäjoen alueella kesän aikana tapahtuneisiin siilien kiduttamisiin ja kiertänyt Seinäjoen seudun kouluissa pitkin syyslukukautta pitämässä oppitunteja luonnoneläimistä, niiden kohtelusta ja auttamisesta. Nämä oppitunnit ovat jo nyt tavoittaneet jopa tuhansia lapsia ja koululaisia eri puolella kaupunkia. Lisäksi Eläinklinikka Takala Oy on tarjoutunut antamaan maksutta apua lukuisille luon-

noneläimille viime vuosien aikana. Heidän hoivissaan on siilien lisäksi ollut oravia, rusakkoja sekä useita lintulajeja ja palkinnon luovuttamisen yhteydessä saimme myös kuulla loukkaantuneesta ketusta, joka on saanut heiltä hoitoa.

Palkinnon oli Eläinklinikka Takala Oy:n puolesta vastaanottamassa toimitusjohtaja Titta Pöytälaakso ja eläinlääkäri Sami Takala.

Erityismaininta kuuluu myös puheenjohtajallemme Hannu Tuomistolle, joka on tänäkin toimintakautena aktiivisesti osallistunut alueen ajankohtaisiin kaavahankkeisiin ja laatinut niihin liittyviä lausuntoja ja kannanottoja. Lausuntojen laatiminen on asiantuntijatyötä, joka edellyttää laajaa perehtymistä. Toisinaan lausunnoilla ei ole vaikutusta ja suunnitellut hankkeet etenevät luontoarvoja kunnioittamatta. Ainakin on yritetty ja jokainen huomioitu lausunto on voitto alueemme luonnolle.

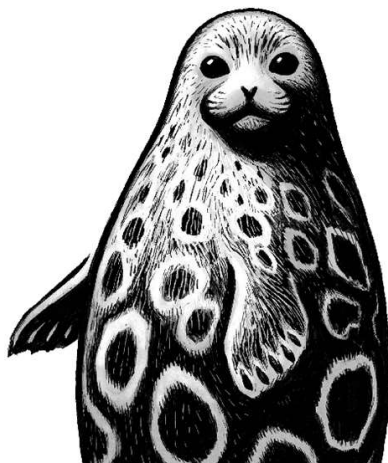
Terveiset Etelä-Pohjanmaan luonnonsuojeluyhdistys ry:n puolesta, sihteeri Laura Takala

Yhdistyksen vuotuisen ympäristöpalkinnon sai vuonna 2024 Eläinklinikka Takala. Kuvassa Titta Pöytälaakso ja Sami Takala. Kuva: Hannu Tuomisto

Etelä-Pohjanmaan luonnonsuojeluyhdistyksen toiminta-alueita ovat Seinäjoki ja Ilmajoki. Yhdistyksemme jäsenmäärä on reilu 200 ja kaikkia alueen luonnon- ja ympäristönsuojelusta kiinnostuneita kutsumme mukaan osallistumaan yhdistyksen toimintaan. Jokaisen panos on arvokas ja yhdessä voimme saada enemmän aikaan luonnon puolesta!

Luontoprojekteja Jurvassa

Jurvassa tapahtuu positiivisia asioita, hyvinä esimerkkeinä ainakin nämä Pentti Kananojan jutussaan esittelemät luontoprojektit.

Lintuharjun luonnonsuojelualue

Kymmenkunta vuotta sitten sain tilaisuuden ostaa Jurvan ja Teuvan rajalla sijaitsevalta Lintunevalta noin 21 hehtaarin suuruisen suopalstan. Lintuneva sijaitsee Jurva-Kauhajoki maantien (nr 685) varrella. Jurvan kirkonkylästä matkaa on noin 9 km Kauhajoen suuntaan. Norinkylän suunnasta paikalle on noin 4 km Jurvaan päin.

Palstan hankinnan jälkeen laitoin heti ELY-keskukselle vireille hakemuksen yksityisen luonnonsuojelualueen perustamiseksi. Perustamispäätös tuli vuoden 2017 alussa. Ajoitus ”sattui” sopivasti Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuodelle. Osana juhlallisuuksia toteutettiin myös ympäristöministeriön toimesta kampanja ”Lahja Suomen

luonnolle”. Siinä valtio sitoutui suojelemaan omia maitaan yhtä suurella pinta-alalla kuin kansalaiset perustivat yksityisiä luonnonsuojelualueita. Minunkin suojelualueeni pääsi siten mukaan tähän kampanjaan.

Vuosien mittaan olen rakentanut alueelle noin kilometrin pituisen pitkospuureitin. Reitille pääsee suoraan maantien länsipuolella olevalta parkkipaikalta. Reitin varrella metsäsaarekkeessa on laavu nuotiopaikkoineen ja makuukammi. Pitkospuut kulkevat parin suolammen kautta, joista toisen rannalle on rakennettu lintujen tarkkailukoju ja levähdyspaikka. Maantien itäpuolella on vanhasta hiekkamontusta kunnostettu lampi lintukosteikoksi. Sen rannalla on myös laavu nuotiopaikkoineen.

Alueesta on muodostunut suosittu lähivirkistysalue. Paikan sijainti on hyvä. Pitkospuille on helppo lähteä suoraan tien varren parkkipaikalta. Lintu- ja muiden luontoharrastajien lisäksi pitkospuilla käy runsaasti perheitä, erilaisia yhdistyk-

siä ja muita ryhmiä, geokätkelijöitä, ym. Eri paikoilla sijaitsevat laavut, kammi ja telttapaikat mahdollistavat suurempienkin ryhmien retket majoituksineen ja evästelyineen. Huolehdin myös polttopuut nuotiopaikoille.

Suopalstalla on vielä jäljellä joitakin umpeen kasvavia vanhoja oja. Niihin on vuosittain rakennettu muutamia patoja. Pari patoa on tehty yhteistyössä koulun ja paikallisen luontoyhdistyksen kanssa. Patojen rakentaminen jatkuu edelleen. Tarkoituksena on alueen vesitalouden palauttaminen alkuperäiselle tasolle. Jonkin verran tehdään alueella muitakin suon ennallistamistoimia.

Koko laaja, noin 450 ha:n Lintuneva on mukana soidensuojelun täydennysohjelmassa. Tämä tarkoittaa sitä, että koko suo tullaan ajan mittaan suojelemaan. Ohjelman toteuttaminen tapahtuu ELY-keskusvetoisesti.

Jurvanjärven Haapikarin lintutorni

Vuosi sitten päätimme Mikko Niemen kanssa rakentaa lintutorni entisen Jurvanjärven rannalle. Nykyään entinen järvipohja on hyvää peltoaluetta. Mikko Niemi on maanviljelijä Jurvan Niemenkylästä. Ennen kuivattamista Jurvanjärvi oli noin 10 km pitkä ja 2,5 km leveä linturikas ja kalaisa järvi. Edelleenkin alue on hyvä linnustoalue. Ikiaikainen lintujen muuttoreitti kulkee edelleen alueen kautta, käyttäen johtolinjanaan Närpiönjoki - Jurvanjärven kanava – Levajoki – Kivi- ja Levalammen tekojärvi –reittiä.

Lintutorni tulee Haapi-

karille, joka on Mikko Niemen omistamalla maalla entisen Jurvanjärven peltoaukean pohjoisreunassa. Tornista on hyvä näkyvyys sekä etelään että pohjoisen suuntaan, samoin aluetta keskellä halkovalle kanavalle. Paikalle pääsee helposti Jurvan kirkonkylästä Luodontietä pitkin. Sitä ajetaan noin 4 km Luodon sillalle. Heti sillan jälkeen käännytään oikealle kanavan varren tietä 700 m ja siitä vasemmalle viljelystietä 200 m ja päästään perille lintutornille.

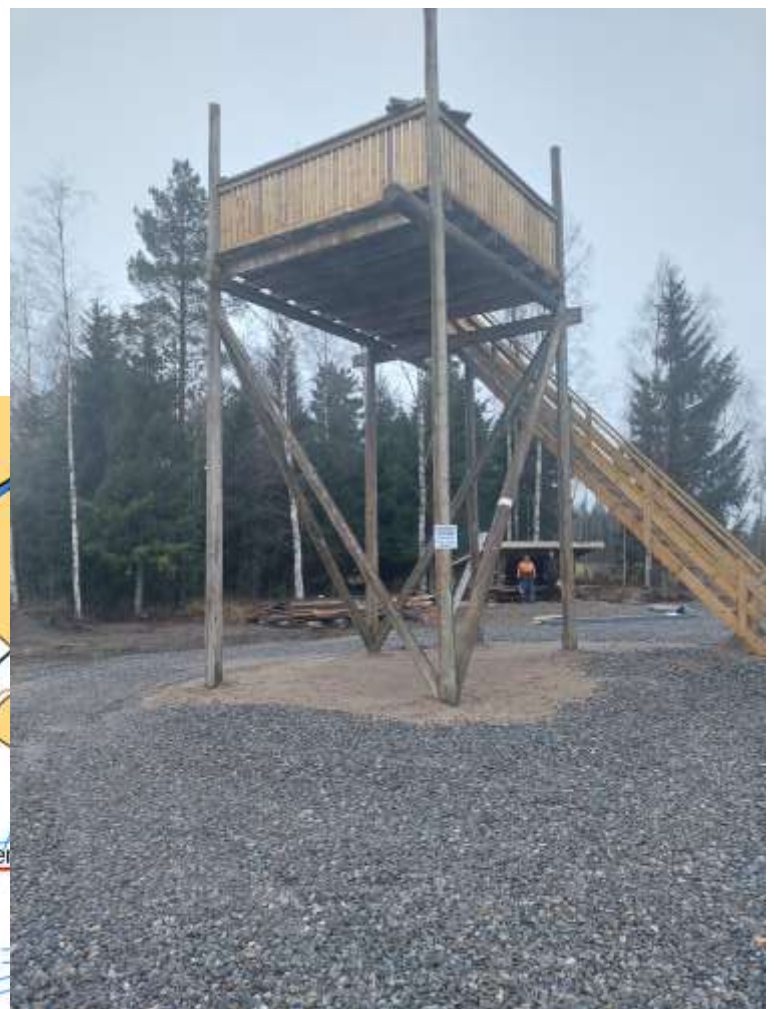
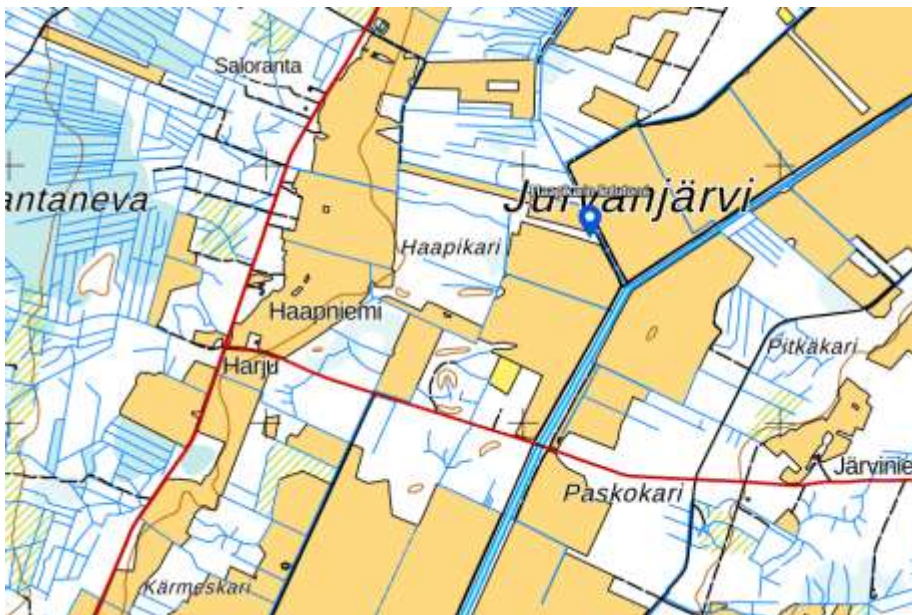
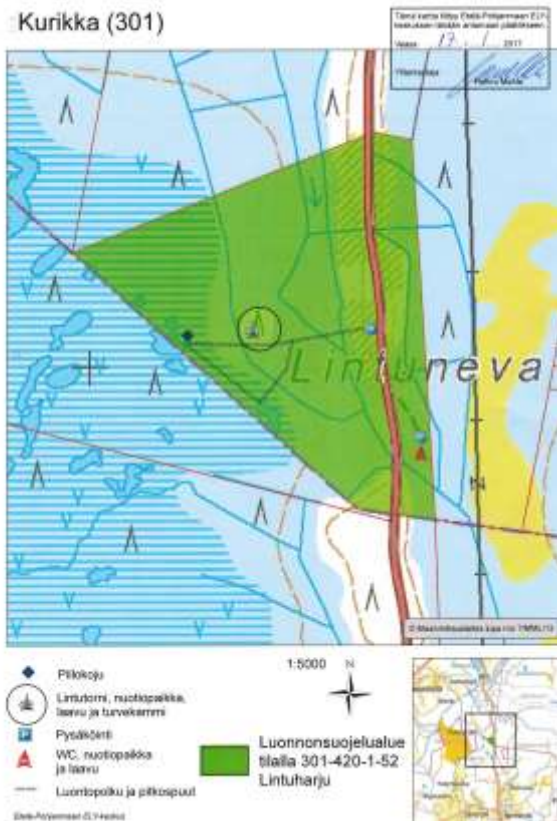
Lintutornia olemme rakentaneet tämän vuoden keväästä lähtien. Rakentamisen toteutamme pääasiassa omista rakennusmateriaaleista, omalla työllä ja omalla rahoituksella. Tarvittavat ostomateriaalit hankitaan tietenkin lisäksi. Koko ajan on mukana myös innokkaita jurvalaisia kökkäläisiä. Näiden lisäksi rahoitukseen

olemme saaneet alueen yksityisiltä henkilöiltä ja yhteisöiltä avustuksia ja sponsorointitukea.

Valmiina on nyt lintutornin runko ja sen viereen rakenettu laavu ja nuotiopaikka. Samoin tie alueelle ja parkkipaikka on valmis. Tornin viimeistelyä jatketaan edelleen. Ensi kevään aikana hankitaan paikalle vielä käymälä ja puuvaja. Myös ympäristöä kunnostetaan jonkin verran.

Lintutorni on Jurvan ensimmäinen. Se tulee vapaasti yleisön käyttöön. Lintuhavainnoinnin ja muuton seurannan lisäksi tornista tulee laadukas lähivirkistyspaikka. Sitä voivat käyttää muutkin yksityiset henkilöt, perheet, yhdistykset, yritykset, koulut ja muut halukkaat. Tarvittaessa voimme järjestää myös opastuksia tornille. Ensimmäinen julkinen tilaisuus tukee olemaan ensi kevään Tornien Taisto –tapahtuma toukokuun alkupuolella.

Pentti Kananoja

Jättiputki kuriin Lestijoella

Jättiputken torjunnassa hyvät konstit ja reippaat talkoolaiset ovat tarpeen. Lestijoella apuun saatiin myös Otto.

Jättiputki on viheliäinen, laajalle levinnyt vieraslaji Suomen luonnossa. Sen levinneisyyteen on vaikuttanut myös se, että sitä on suosittu pihojen koristekasvina. Jättiputki on kookas, noin 2–4 m korkea ja sen juuret ulottuvat syväälle maahan. Jättiputkien suuret maanalaiset siemenpankit tekevät siitä hankalan hävitettävän. Pelkkä maanpäällisen osan poisto juurineenkaan ei riitä, vaan jättiputkia ilmestyy samalle paikalle vielä vuosien ajan. Jättiputken kukinnossa voi olla yli 30 000 siementä. Jättiputki on erittäin aggressiivinen kasvi ja se tukahduttaa alleen kaiken muun kasvillisuuden. Miten jättiputkea hävitetään? Tärkeää on varmistaa, ettei se pääse tuottamaan siementä. Kasvi on kaivettava maasta. Kukinto on katkaistava ja siemenaiheet kerättävä pusiin ja hävitettävä

Aikojen kuluessa jättiputki on levinnyt myös Lestijokivarteen alkaen Parkkikoskelta aina kirkonkylään saakka. Lestijokiseudun ympäristöyhdistys käynnisti talvella 2024 keskustelut jättiputken hävityksestä. Todettiin, että talkoiden lisäksi työhön pitäisi palkalta päätoiminen kesätyöntekijä. Rahat (6700 e) työntekijän palkkaukseen saatiin Jokilaaksojen Osuuspankilta ja työhön palkattiin lampilainen opiskelija **Otto Peltokangas**. Otto aloitti työt kesäkuun puolivälissä.

Kitkemistyön lisäksi Otto hankki luvat hävitykseen maanomistajilta. Samaan aikaan aloitettiin myös talkoot, joita pidettiin joka keskiviikko.

Talkootyötä tehtiin kesän aikana useassa paikassa Virkkalan- ja Kallisentien siltojen läheisyydessä sekä Kallisentien yläpuolella Luolamäen kohdalla, jossa jättiputkea oli erittäin runsaasti. Parkkikosken ja Virkkalan sillan alueilla hävitystä tehtiin myös ruiskuttamalla. Talkootyöhön löytyi aktiivisuutta kiitettävästi. Joka kerta talkoissa oli 4–6 henkilöä. Kahden kuukauden torjuntatyön aikana jokivarsi saatiin kitkettyä Parkkiposkelta aina kirkonkylälle saakka. Torjuntatyö onnistui loistavasti ja jokivarsi saatiin puhdistettua jättiputkesta jopa yli odotusten. Koko jokivarsi Sykäräisestä aina kirkonkylään saakka puhdistettiin jättiputkesta.

Miten sitten Otto koki kesätyönsä? Näin Otto kuvasi työtä:

”Positiivista oli ehdottomasti jokilaakson kauniit maisemat ja se, että pääsi liikkumaan luonnossa. Negatiivisena puolena oli joskus sateiset kelit, jolloin kaikki vaatteet ja välineet olivat kurassa ja märkinä. Tällaiseen hommaan vaaditaan myös hiljaisuuden ja yksinolon siedämistä tai siitä nauttimista. Pitää olla valmis myös kovaan fyysiseen rasitukseen. Kävelykilometrejä tuli paljon ja putkien kaivaminen oli yllättävän raskasta. Maanomistajat suhtautuivat työhön positiivisesti. Monet lähtivät jopa näyttämään, mistä jättiputkia löytyy ja heiltä sain myös uusia yhteystietoja. En-

si kesän suunnitelmat ovat vielä auki, mutta ovi on auki myös toiselle jättiputkikesälle”

Talkoita tehtiin joka keskiviikko kahden kuukauden ajan. Työ oli raskasta, mutta mukavassa seurassa se sujui erinomaisesti. Tarinoita riitti ja nauru raikasi jokivarressa. Toholammin Martat tarjosivat kahvia ja pannaria. Finn Spring piti huolen, ettei jano ja nestehukka päässyt yllättämään. Oli hieman myös kalustotappioita. Puuvartist lapiot katkesivat ja yhdeltä talkoolaiselta kastui kännykkä. Tulevana kesänä talkoita olisi hyvä järjestää kahdessa vuorossa. Osa voisi työskennellä päivällä yhdessä kesätyöntekijän kanssa ja osa iltaisin.

Lamppilaisten iloksi voin luvata, että työ jatkuu vielä tulevinakin kesinä. Kesätyöntekijän palkkaukseen hankitaan uudet sponsorit. Erityisesti toivotaan, että Toholammin kunta tulee rahoitukseen mukaan. Kun Toholammin osuus jättiputkesta on saatu puhdistettua, vastuu siirtyy kannuslaisille. Siivotaan koko jokilaakso vieraslajeista. Kaunis jokilaaksomme on sen ansainnut

Ps. Taitaa kuitenkin olla niin, että me ihmiset olemme pahin vieraslaji planeetallamme. Ihmisen toiminnan seurauksena meillä on ilmastonmuutos ja luontokato. Jättiputki on pikku juttu näiden rinnalla.

Mikko Viitasalo, puheenjohtaja
Lestijokiseudun ympäristöyhdistys ry

Ähtävänjoen kalat ja helmet -hanke edistää kalateiden rakentamista

Ähtävänjoen kalatiehanke käynnistettiin monen hiljaisen vuoden jälkeen 4.1.2023 pienellä kokoonpanolla. SLL Pohjanmaan piiri on ollut hankkeessa mukana ensimmäisestä aloituskokouksesta lähtien.

Hanke ulottuu koko Ähtävänjoen vesistöalueelle, Ähtävänjoki oli aikoinaan arvokas lohi- ja siikajoki. Sen ydinaluetta on Luodon-Öjanjärveltä yläjuoksun suuntaan Evijärvelle saakka. Raakku eli jokihelmisimpukka on Ähtävänhelmi ja se on erittäin uhanalainen. Kanta on heikentynyt joen perkauksen ja patoamisen vuoksi. Laji tarvitsee ripeästi toimia, jotta kanta saadaan vahvistumaan luontaisesti. Ähtävänjoessa on kahdeksan patoa, joista ylimmässä eli Evijärven säännöstelypaddockissa on jo kalatie, missään muussa paddossa kalatietä ei vielä ole.

Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry toimii hankkeessa kuntia ja paikallistoimijoita yhdistävänä voimana. Se mahdollistaa verkostojen luomisen ja vahvistamisen alueellisella tasolla.

Hankkeen tavoitteena on:

1. Koota yhteen tutkimustietoa alueen luontoarvoista, mm. kalastosta, simpukoista (mm. raakusta), kasveista ja luontotyypeistä. Alueen vesiluonnon monimuotoisuuskohteita, lajeja ja luontotyyppejä, kartoitetaan lisää.
2. Parantaa vesistön ekologista tilaa vaikuttamalla valuma-alueisiin maa- ja metsätaloudessa sekä jakamalla tietoa ja luomalla toimintamalleja pistemäisen kuormituksen vähentämiseksi sekä esteiden poistamiseksi. Tässä kokonaisuudessa on tärkeää myös tutkia vesistöalueen puro-, joki- ja järvisuukien vesistön tilaa vesinäytteenotoin ja biologisella näytteenotolla.
3. Ylläpitää toimijoiden välistä koordinaatiota, tiedonvaihtoa ja tiedotusta vesiensuojelun ja vesienhoidon toimijoiden aktivoimiseksi. Tämä kokonaisuus ulottuu koko Ähtävänjoen vesistöalueelle. Pyrimme saamaan mukaan mm. metsä- ja kalataloudesta kiinnostuneita tahoja.

Hanke tukee luonnon monimuotoisuutta

eliölaji- ja luontotyyppiselvitysten ja mallinnusten osalta, vesien- ja merenhoidon toimenpideohjelmaa mm. neuvonnan ja verkostoitumisen kautta.

Vuoden 2023 marraskuun lopussa hankkeelle haettiin avustusta vesien- ja merenhoidon sekä vesistö- ja kalataloustoimenpiteiden toteuttamiseen. Joulukuussa 2023 saatiin Eduskunnan joululahjaraha 100 000 euroa. Sen avulla on toteutettu sähkökalastuksia useassa Ähtävänjoen koskikohteessa loppukesästä 2024.

SLL Pohjanmaan piiri ja Över- och Neder-Lappfors fiskelag rf. jättivät kesällä 2024 valituksen Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston päätöksestä 20.5.2024 nro 65/2024. Päätös koski Esse Elektro-Kraft Ab:n hakemusta Värnumin vesivoimalaitoksen käyttöluvan voimassaoloajan pidentämistä Pedersöressä. Kyseessä on niin sanottu tippavoimala, jonka sähkötuotto ei ole merkittävällä tasolla vanhentuneen voimalatekniikan vuoksi. Voimalasta aiheutuu enemmän haittaa kuin hyötyä, odotamme vielä Vaasan hallinto-oikeuden päätöstä.

Ohjausryhmä on kokoontunut ensimmäisen kerran 25.9.2024. Kokouksen jälkeen kävimme Ähtävänjoen varressa Lappforsissa. Siellä Ely:n Jyrki Latvala esitteli maastossa useita vuosia jatkunutta raakun elvyttämishanketta. Sen jälkeen tutustuimme Hjulforsissa raakun kasvatukseen.

11.10.2024 kävimme kartoituskäynnillä Savonjoen yläjuoksulla Vimpelissä. Oppaana toimi kalastuksenvaivoja Reijo Salmela, Heli Jutila PVY:stä, Marjo Lehtisalo ja Heli Hämäläinen piiriltä sekä mukana oli myös Lappajärven osakaskunnasta Vesa Hyvärinen.

Vaasan Pilvilammen retkeilyalueen metsien suojelu- ja ennallistamisaloite luovutettiin Vaasan kaupungille

Kuntalaisaloite *Pilvilammen retkeilyalueen metsien suojelu ja ennallistaminen* laitettiin vireille Vaasan ympäristöseuran toimesta 9.4.2024 ja luovutettiin Vaasan kaupungille 5.7.2024. Aloite keräsi 626 osallistujaa. Vaasan sieniyhdistys tuki yhdistyksenä aloitetta. Nimiä kerättiin netissä kuntalaisaloite.fi -palvelussa sekä erilaisten tapahtumien yhteydessä ja jalkautumalla Pilvilammen retkeilyalueelle. Kuntalaisaloite koskee Pilvilammen metsien suojelua ja ennallistamista kompensationsa GigaVaasa-akkutehdasalueen rakentamisen tieltä hävitetyistä luontoarvoista.

Aloitteen mukaan Vaasan kaupungin omistama Pilvilammen retkeilyalue on erittäin merkittävä vanhojen kangasmetsien keskittymä. Alueelta löytyy lisäksi suoluontoa, mitä ennallistamisen kautta on mahdollista palauttaa luonnontilaan. Pilvilampi on Vaasan monipuolisin ja kenties eniten käytetty retkeilyalue. Aluetta käyttävät myös lähikuntien asukkaat ja paikkakunnalla vierailevat kävijät. Alueen suojelun ja ennallistamisen kautta voidaan alueen arvoa virkistys- ja luontomatkailemisen kohteena edelleen kasvattaa.

GigaVaasa on Vaasan Laajametsässä sijaitseva suurteollisuusalue, joka on varattu tulevaisuuden akkuteollisuudelle. Sen ra-

kentamisen tieltä hävitettävä metsäalue Vaasan kaupungin mailla on kokonaisuudessaan noin 300 hehtaarin suuruinen. Suuri osa hakkuista on jo toteutettu ilman varmuutta akkutehdastoimijoista. Metsäisten elinympäristöjen laaja hävitys ja pirstaloituminen vaarantaa alueen luonnonvaraisten lajien selviytymisen. Luontoa on heikennetty ilman kompensoivia toimia toisaalla luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi. Kaupunki ei ole esimerkiksi toteuttanut yhtäkään yleiskaavan 2030 suojeluvarauksista.

Kuntalaisaloitteen luovutus tapahtui tapaamisessa Vaasan kaupungin viheralueinsinööri Leif Bengsin kanssa Pilvilammella 5.7.2024. Kuntalaisaloite lähetettiin kaupungille myös kuntalaisaloite.fi -palvelun kautta. Kuntalaisaloitteen luovutustilaisuudessa Vaasan ympäristöseuran edustajat ilmaisivat toiveen, että kuntalaisaloite käsitellään osana meneillään olevaa Vaasan yleiskaavan päivitysprosessia. Kaavassa voidaan osoittaa uusia luonnonsuojelualueita sekä muita arvokkaita luontokohteita. Jo voimassaolevasta Vaasan yleiskaavasta löytyy Pilvilammen kohdalla laajoja metsäalueita, jotka on varattu suojeltavaksi luonnonsuojelulain nojalla. Näiden alueiden kaavamerkintä on SL – luonnonsuojelualue. Vaikka nykyinen yleiskaava lähenee jo voimassaolonsa loppukautta, Pilvilammen suojeluvarausten toteutus ei ole edennyt lainkaan. Ajankohtainen kuntalaisaloite antaa kaupungille hyvän syyn toteuttaa Pilvilammen SL-varausten suojelua viipymättä.

Kuntalaisaloite on Vaasan kaupungingeodeetti Petur Eklundin valmistelussa. Linkki kuntalaisaloitteeseen: <https://www.kuntalaisaloite.fi/fi/aloite/36524>

Kuntalaisaloitteen luovuttamistilaisuus Pilvilammella. Kuvassa Anna-Lena Starck Vaasan ympäristöseurasta ja Leif Bengs, Vaasan kaupungin viheralueinsinööri.

Vaasan Pilvilammen upea retkeilyalue ja luontokohde halutaan suojella. Kuva: Petri Paappanen

Kuva: Hannu Tuomisto

Puheenvuoro: Suomenselät erämaat ja tuulivoima

Tiina Mäenpää kirjoittaa puheenvuorossaan, miksi luonto on tärkeintä, mitä meillä on. Luettuasi sulje silmäsi.

Tuulivoima on opettanut minulle, missä minun onnenpaikkani on, missä ihmisten onnenpaikka on. Se, minkä tiede on osoittanut todeksi luonnon merkityksestä ihmisen hyvinvoinnille, on tullut totuudeksi minun, niin kuin lukemattomien muidenkin tuulivoiman ongelmiin ratkaisua etsivien suomalaisten elämässä.

Maisema, missä suomalainen tuntee onnen tuntemuksia, on eri ihmisille erilainen. Jollekin se voi olla tuulivoimalaistosten täyttämä oma metsäalue, josta kertyy rahaa, ainakin aluksi. Toinen ko-

kee mahdollisesti saman maiseman nähdessään iloa oman mielensä ajatuksesta, siitä, miten maailma pelastetaan tuulivoiman avulla tuhoutumiselta. Kolmas tuntee ehkä pohjatonta surua metsän rauhankorvutumisesta ja oman kotiympäristön muuttumisesta teollisuusmetsäalueeksi.

Mistä tiedämme, mikä ajattelu ja tuntemus on hyvinvointia edistävää ja mikä taas sirpaloi mielen eheää olemusta?

Mieli etsii itselleen sopivan selityksen kuhunkin ongelmaan ja yrittää elää sen kanssa.

Tuulivoiman ongelmia mielen on vaikea ratkoa, sillä ne vaativat valtavasti aikaa ja tietoa, ja tuulivoimayhtiöiden suunnitelmien kohteeksi joutuneen on vaikea ottaa selkoa suuresta tietomäärästä, joka verhoutuu terminologiaan, jota vain asiaan vihitty ymmärtää. Näin tuulivoima sirpaloituu desibeleiksi, tuuliruusuiksi, tuotantolaskelmiksi, kiusallisiksi asukas-kyselyiksi ja teknisiksi sulkeisiksi tuulivoimaloiden mittasuhteista. Sirpaleinen tieto konkretisoituu voimalaksi, joka sijoitetaan eheään luontoon, metsään, ja joka sirpaloittaa senkin, samoin kuin ihmisen mielentilan, kun hän pyrkii saamaan eheän kokonaiskuvan sirpaleina

eteenpäin vyöryvästä tapahtumien ketjusta.

Mieli etsii eheytymistä, mutta mistä rauhan tila löytyy?

Se löytyy sieltä, mistä sitä ollaan riistämässä pois. Metsästä.

Se löytyy metsästä, jonka tuuli on luonnollista tuulta, ikuista tuulta, joka on ollut yhtä kauan kuin metsää on ollut. Tuulta, jonka iltainen värähtely tuodittaa linnunpojat uneen ja jonka pyörteissä männynkävyt levittävät uutta elämää. Se on tuulta, jossa tutkimusten todentamat metsän lehtivihreän parantavat entsyymit pääsevät ihmisen keuhkoihin ja ravitsevat hengitysteitä. Se on oikeudenmukaisuuden tuulta, joka raikastaa kaikkia tasapuolisesti.

Teollinen, raastava tuuli ei ole oikeudenmukaista kenellekään. Se rasittaa kunnan asukkaita – toisia enemmän ja toisia vähemmän – ja erottelee kuntalaiset niihin, joiden elämä saa jatkua niin kuin ennenkin ja niihin, joiden elämä ei enää koskaan jatku samanlaisena kuin ennen. Tuulivoima erottelee petolinnut niihin, jotka saavat saalistaa niin kuin ennenkin, ja niihin, jotka tuomitaan kuolemaan lappojen iskuista. Se erottelee vasat ja emot niihin, jotka saavat kuulla toistensa signaalit tuulen tuomina, ja niihin, joiden ikaikainen kommunikointikanava häiriintyy teollisen äänen takia.

Tuulivoimametsä ei ole elämää ylläpitävä eikä se myöskään paranna ihmisen mielen eheyttä. Sen ääni rasittaa hermojärjestelmää eikä ääni koskaan vaimene ja anna parasymptaattiselle hermostolle mahdollisuutta purkaa sen aiheuttamaa stressitilaa. Se nakertaa yöunta, kuten tiedemiehet, tiedenaiset ja tuulivoiman vaikutusalueella elävät tietävät. Tuulivoimametsän tuottamat taajuudet aiheuttavat häiriötiloja kehon elimissä, kuten tutkimus selkeästi osoittaa.

Tuulivoimametsä ei siis tue mielen eikä kehon hyvinvointia, ei ihmisten, mutta ei myöskään eläinten. Vaikka emme tunne eläimen mieltä, tiedämme, että se on valinnut asuinpaikakseen metsän, joka on rauhan tilassa, myös silloin, kun luonnontuuli pauhaa. Sen taajuudet vahvistavat eläimiä, lintuja ja kasveja,

toisin kuin teollisen äänen valtaama metsä, jonka biomassassa ei tutkimuksien perusteella yllä samaan kasvuun kuin luonnonolosuhteissa kasvavan metsän. Metsän kasvu on riippuvaista luonnollisesta tuulesta, sillä luonnonmetsän kasvu on luonnollista kasvua eikä se lisääny ilman tuulta, joka kuljettaa siemeniä, minne tuuli haluaa.

Onnenpaikkani on metsä. Jos olisin osallistunut ruotsalais-tutkimukseen, joka käsitteli metsämaiseman vaikutusta ihmiseen, olisin vastannut tutkimuskysymyksiin samoin kuin suurin osa haastelluista: Onnellistun kaikkein eniten metsämaisemassa, jossa puuston - karun tai runsaan - lisäksi on metsävettä, josta me kaikki Suomenselän metsissä kulkevat saamme osamme. Suomenselän metsät ovat täynnä suunnattoman kauniita ja mittaamattoman arvokkaita järviolueita, soita, metsän siimesten lampia, elämän suurimman arvoituksen kätkeviä lähteitä ja tuulella solisevia puroja, joista metsäpeurat ja kaikki muutkin eläimet ja linnut saavat vilvoitusta ja vahvistusta elämän askareisiin.

Lähde on tutkimattomin aarre Suomenselän metsissä. Sen kristallinkirkas vesi on arvokkaampaa kuin kulta ja se kumpuaa maan syvyyksistä kuten koillisväylän löytänyt suomalaistutkija Adolf Erik Nordenskiöld totesi tutkimuksissaan jo 1800-luvulla.

Olemmeko me tutkineet, mitä tuulivoima tekee tälle aarteelle ja sitä kautta metsän vesiverkostolle? Puhdas, raikas vesi on elämän edellytys ja mielenrauhan antaja.

Onnenpaikkani on metsä. Kukaan ei saa viedä onnenpaikkaani minulta. Kukaan ei saa kutistaa onnenpaikkaani sairaaloiden lähellä sijaitseviksi terveismetsiksi, joissa sairastuneet ihmiset saavat mielenrauhaa ilman, että kukaan kyseenalaistaa hyviä tutkimustuloksia siinä yhteydessä. Maamme perinne viedä sairaaloita menty metsien keskelle kertoo totuutta, josta meidän on otettava tarkka selko ja tutkittava perinpohjaisesti. Tuulivoimametsistä ei ole perinnetietoon eikä tutkimukseen perustuvaa, riittävän analyyttistä ja kattavaa tietoa, mutta kokemustietäjät kertovat karua totuutta tuulivoiman tuhoista mielelle, keholle ja luonnolle.

Tuho ei saa jatkua. Suomen metsiä ei saa sairastuttaa.

Tässä kuvassa on koivujen kehystämä polku, joka johdattaa metsän onnenpaikkaan. Se ei johdata tuulivoimametsään, vaan metsään, josta jokaiselle löytyy oma onnenpaikkansa.

Pyydän, että suljet kohta silmäsi ja menet ajatuksissasi näitä pitköspuita pitkin sinun onnenpaikkaasi ja kerrot itsellesi, miltä siellä näyttää. Kerro siis hiljaisuudessa, omassa mielessäsi, minkälainen metsän onnenpaikkasi on, mitä siellä näet, mitä kuulet ja mitä tunnet. Kuvittele itsesi metsään aivan kuin olisit siellä juuri nyt. Jokainen tarina on kaunein, eikä kukaan arvostele sitä eikä pyydä kertomaan siitä jälkeensä. Ehdotan, että viivymme kukin omassa metsän onnenpaikassamme muutaman minuutin ajan ja minä kerron, kun minuutit ovat kuluneet.

Sulje nyt siis silmäsi ja aloita matkasi metsään.

Nyt on aika avata silmät. Kiitos.

Tiina Mäenpää

